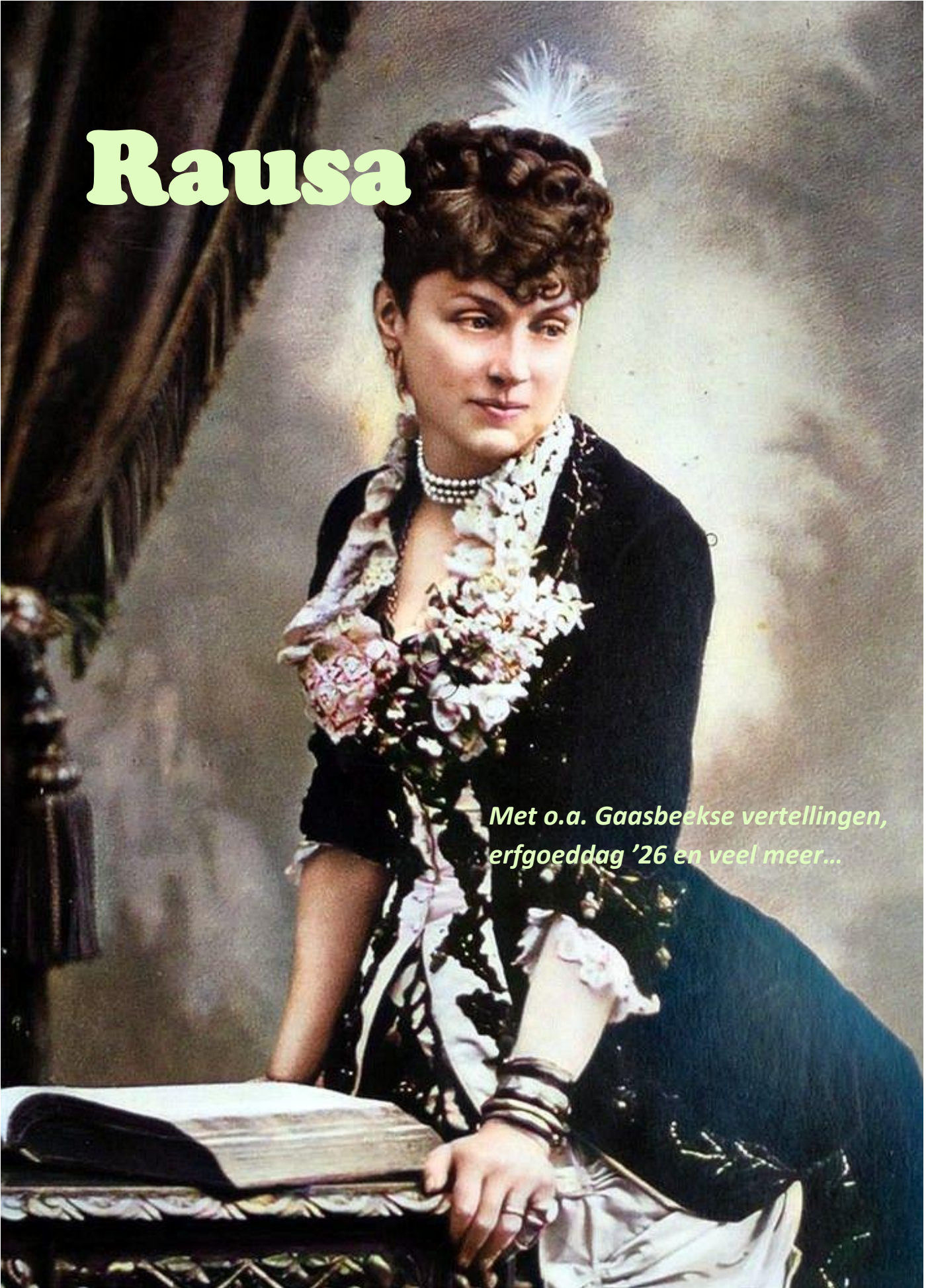

Rausa

*Met o.a. Gaasbeekse vertellingen,
erfgoeddag '26 en veel meer...*

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 6 maal per jaar. Veertiende jaargang nr. 1, februari 2026**

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-Lom-
beek, Pamel en Strijtem

Secretariaat en verantwoor-
delijke uitgever:

Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel

www.rausa.be

Werkten mee aan dit num-
mer: Bart Caulier, Willy De
Smedt, François De Neef, Leo
Van Vreckem, Sarah De
Grauwe, Kasteel Gaasbeek,
Marc Muylaert, Marleen Van
den Houte, Chrisje Serlippens

Eindredactie:

Kristien Hemeryckx en Walter
Evenepoel

Iedere auteur is verantwoor-
delijk voor haar/zijn bijdra-
gen.

Je kan je gratis abonneren op
de digitale versie van **Rausa**
door een eenvoudig bericht te
sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:

BE 97 8601 1557 2549

©

Zonder voorafgaande toestemming
van Erfgoed Rausa mag niets uit
deze uitgave worden verveelvoudigd
en/of openbaar worden gemaakt
door middel van druk, fotokopie of
op welke andere wijze dan ook.

Rausa verschijnt in februari, april, juni, augustus, sep-
tember en december in digitale versie en op aanvraag
in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis.
Wie een gedrukte versie wil, kan zich **in december
2026 abonneren** voor de volgende jaargang. **In de
loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte
abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil be-
zorgen is hartelijk welkom. De bijdragen ontvangen we
graag een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Strijtemplein 15, 1760 Roosdaal

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com,
0473 11 25 00

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	We sluiten de winkel (?)
Blz. 4	Terugblik op de hoogtepunten van 2025
Blz. 6	Paraskevidekatriafobie
Blz. 7	Dode Dichter Dag
Blz. 8	Gaasbeekse vertellingen, Sarah De Grauwe
Blz. 12	Een lansier uit Kattem
Blz. 14	Een kostbaar cadeau
Blz. 15	Ee maan
Blz. 17	De plezantste erfgoeddag
Blz. 18	Wedstrijd
Blz. 19	Belangrijk om weten
Blz. 20	Poelkse winterimpressies

Op de voorpagina: Marie Peyrat, foto uit het archief van
Kasteel Gaasbeek. De originele foto uit het Gaasbeeks ar-
chief werd met AI ingekleurd.

We sluiten de winkel en reflecteren een jaar (?)

Waarom stilstaan soms de beste vooruitgang is

Na het 100ste Rausa-nummer nemen we een adem-pauze.

Misschien een retraite. Niet naar een klooster, geen yoga, geen stiltewandelingen. Of toch liever in een kasteel? Grote zalen leeg. Gangen stil. Ramen wijd open.

2026 zou wel eens een leeg jaar kunnen worden. Geen activiteiten. Geen bijeenkomsten. Geen vertellingen. Geen lezingen. Geen boekvoorstellingen. Geen stamboombabbels. Geen werksessies in het archief. Zelfs de koffiemomenten laten we voor wat ze zijn.

Misschien nemen we écht afstand. Een stap terug. Tijd om te ademen. Tijd om te kijken wat we hebben opgebouwd. Tijd om te luisteren. Tijd om te bedenken wat belangrijk is.

Dozen die jaren gesloten bleven. Documenten die zwijgend wachtten.

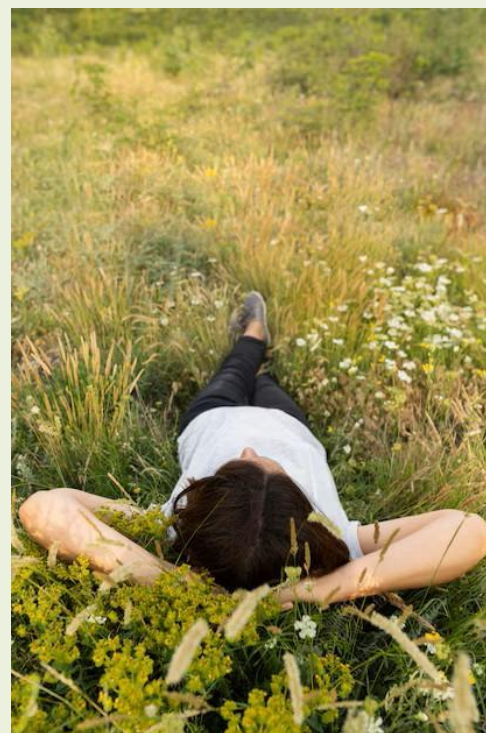
Verhalen die opnieuw verteld werden, maar zelden echt gehoord. Wie stil staat, maakt ruimte. Wie aandacht geeft, neemt verantwoordelijkheid. Soms is niets doen de meest eerlijke vorm van vooruitgaan.

En dan, midden in de stilte, lijkt alles stil te vallen. Alsof we helemaal stoppen. Alsof dit het einde is.

"Mopje, flauw mopje van mij hoor," zegt Samson. **"We doen gewoon verder!"** En die retraite? Misschien komt die later. Misschien.

Stilvallen is namelijk niet aan ons besteed. Daarbij, het is te warm in Spanje en te koud in Lapland. Het ideale compromis vinden is onmogelijk. Retraites organiseren is niet onze specialiteit. Ons talent ligt elders: be-waren, vertellen, samenbrengen.

Laat ons dan doen waar we goed in zijn. Open Monumentendag? Erfgoeddag?

© nl.freepik.com

Kelders opruimen in het Koetshuis en het gemeentehuis? Doen we. We kunnen ook Maartje van der Laak, Sarah De Grauwe en Paul Putteman uitnodigen voor een boeiende vertelavond.

Het is dus beslist. Geen retraite dit jaar. Wél verhalen delen, mensen ontmoeten, erfgoed laten spreken. De retraite stellen we dan nog even tijdelijk voorlopig uit.

Daarom, veel plezier met het nieuwe erfgoedjaar, en is 'ledigheid niet des duivels oorkussen' (*)?

Maar daar hebben we het een andere keer nog eens over.

Kristien

(*) *Een oudere variant is 'Een leeg mens is een duivels oorkussen.' Dat wilde ook zeggen dat een lui en slap mens de duivel als het ware uitnodigt in zijn leven. Een nóg oudere versie komt uit de zestiende eeuw: 'Een ledich mensche is een pluemkussen [pluimkussen] des viants'. Viant ('vijand') is hier ook een benaming voor de duivel.*

Terugblik op de hoogtepunten van het voorbije jaar

Het jaar vlood, het vloog en raasde voorbij
zoals onze vriend Heraclitus het zei:
het is een panta rhei.
Maar, denkend aan Alice Nahon mag blijken
't is goed in 't eigen hart te kijken
en voor we straks weer verder gaan
bij wat voorbij is even stil te staan.

De sprokkelmaand was nog maar halverwege
en we hadden onze schouwburg al barstensvol
gekregen.
Wie het niet zelf beleefde, gelooft het niet,
maar wij verzamelden de grootste poëten van
ons taalgebied
voor een ongeëvenaard literair festijn
en dat onder de auspiciën van Sint-Valentijn.

Gaat het over de oorlog, over het weer of over
God, al wat geschiedenis is, komt bij ons aan
bod! Je kan het zo gek niet verzinnen,
of wij halen ervoor grote namen binnen.
Geen ondeskundige praat of flauw gezever,
maar erudiet betoog zoals bij voorbeeld van pro-
fessor De Weaver. Vanuit financieel standpunt is
samenwerken iets gezonds, daarom werken wij
regelmatig samen met het Davidsfonds.

De kinderen zijn de toekomst van het verleden,
zij worden bij Erfgoed Rausa niet vergeten.
Zo zorgde Marieke Geeroms met een heerlijk
kinderboek voor een originele invalshoek.
Bovendien zijn wij vrijgevig van nature want ie-
dereen gaat opgewekt naar huis met een gratis
brochure.

En dan nu, tromgeroffel weledele dames en he-
ren: mogen wij u aan ons meesterwerk van 't jaar
rappelleren...?
een theaterstuk dat nu al legendarisch is,
een artistieke topbelevens!
Welke erfgoedvereniging kan het presteren
om een verrassend zoetzure komedie te creëren
waarin luim en deemoed, schaterlach en klacht in
één meeslepend stuk zijn samen gebracht?

**Bij Erfgoed Rausa gaan we
graag eens de poëtische
toer op. Wij overschouwen
rijmend het drukke
erfgoedjaar 2025.**

Zo klonk triomfantelijk het Rausa-consortium
 begeesterend vanop het kleurrijke podium,
 Het Koetshuis luisterde, slikte ontroerd, schaterde
 het uit,
 zong mee in een spetterende finale tot besluit
 en zorgde zo voor (noem het gerust een straffe
 stunt)
 een zinderend, grandioos orgelpunt.

Amper twee weken later was Rausa weer present
 voor nog maar eens een groot evenement.
 In het project 'Pamel Bezet'
 werd Erfgoed Rausa voor het historische deel in-
 gezet.
 Met lezingen in scholen en op een actieterrein
 leerden wij het jonge volkje hoe het was om be-
 zet te zijn...

Hoeveel gezellige stamboombabbels hebben we
 niet mogen beleven?
 beginners, specialisten, het was om 't even,
 allemaal zaten zij op te schuiven zoals in een dok-
 terskabinet
 en na een onderhoud met Günther waren ze alle-
 maal content en opgezet.

Een ander weerkerend belangrijk evenement:
 de dag van het Open Monument!
 Daar in de ondergrondse catakomben werd ge-
 snuisterd
 en goed naar onze deskundigen geluisterd.
 Zelfs de cafédeur van Lowieken stond voor één
 keer nog eens open,
 daar werd op het succes eens goed gezz ... euh...
 geklonken.

Dan was er op 11 december nog finaal om in
 schoonheid te eindigen (met alweer een volle
 zaal) Jonas Roelens maakte komaf met het imago
 van de Middeleeuwse medemens en bekeek hem
 met kennis en humor door een heel andere lens.
 Zo werd nog maar eens een hoofdvogel afgescho-
 ten en werd een boeiend Rausa-werkjaar cum
 laude afgesloten

Toen ik onlangs het (echt bestaand Nederlands) woord paraskevidekatriafobie (angst voor vrijdag de 13de) onder ogen kreeg, heb ik inderdaad twee keer met m'n ogen moeten knipperen en drie keer moeten slikken. Een spontane aanval van **hippopotomonstrosesquippedaliofobie**, een nogal indrukwekkend woord dat – sarcastisch vanwege zijn eigen lengte – ‘angst voor lange woorden’ betekent, was zelfs nakend.

Maar ongeloofwaardig? Bijlange niet! Angst voor ‘vrijdag’, later gelieerd aan ‘de 13de’ bestaat al eeuwenlang en is sterk in ons DNA en ons onderbewustzijn verankerd. Zo hadden wij er een op vrijdag 13 oktober 2023, eentje op 13 september 2024, vrijdag 13 december 2024 en in 2025 was er een op 13 juni.

Waar komt de vrees voor de ‘vrijdag’ (en de latere koppeling aan de 13de dag van de maand) dan wel vandaan? Een eerste bron verwijst naar een oeroude Noorse sage. Opgod Odin had op de vrijdag van de zomerzonnewende (21 juni) elf medegoden uitgenodigd voor een feestmaal in het Walhalla (de hemel) toen daar onverwachts en uiteraard onuitgenodigd Loki, de god van chaos en leugens, binnenviel. Loki, de 13de god dus, gedroeg er zich als een hond in een kegelspel, maakte grote ambras en schoot de god van de vreugde Balder dood, waarna de aarde in rouw gedompeld werd. De connotatie vrijdag versus ongeluksdag was een feit.

De parallel met het christendom is niet zo heel ver te zoeken. We kennen nog allemaal ‘het Laatste Avondmaal’ op de avond van de Witte Donderdag, vóór de dood van Jezus. Voor Jezus was dit de laatste maaltijd met zijn vrienden, de twaalf apostelen, toen zij samen het joodse Pesach vierden. Er zaten dertien mensen aan de dis, Jezus en zijn twaalf discipelen. Wat volgde was het verraad door het vertrek van een dertiende persoon (Judas) en Jezus’ kruisiging de dag daarna op vrijdag. Hier wordt aan deze ‘rampzalige’ vrijdag voor het eerst het getal 13 gekleefd.

Voor het christendom, ontstaan uit het toenmalig jodendom, was 12 sowieso het getal van de perfectie; denken we maar aan

de twaalf stammen van Israël, de twaalf discipelen en de $12 \times 12.000 = 144.000$ uitverkorenen. Twaalf plus één (dertien) betekent dan: imperfectie of ongeluk. Komt daar nog bij dat in Jezus’ tijd het Joodse volk leefde onder het juk van de Romeinen, bij wie vrijdag dé ongeluksdag was voor criminelen of veroordeelden die wekelijks op vrijdag werden geëxecuteerd...

De vrees voor vrijdag de 13de is in de loop van de daaropvolgende eeuwen soms openlijk, soms onderhuids blijven voortleven maar werd zelfs al verboden op de het IIde Concilie van Nicea (het huidige Iznik in Turkije) in 787 n.C. omdat het als godslasterend bijgeloof werd beschouwd. Wie lang genoeg zoekt, vindt trouwens altijd wel eigenaardigheden. Zo werden op 13 oktober 1307 op bevel van Filips de Schone van Frankrijk en met goedkeuring van paus Clemens V haast alle ridders van de Tempelorde (de Tempeliers) opgepakt en na talloze schijnprocessen ter dood veroordeeld.

Een middeleeuws volksverhaal vertelt dat op vrijdag de 13de steeds twaalf heksen samen met twaalf zwarte katten dansten binnen een heksenkring, gevormd door dertien stenen. Dat moest ongeluk brengen! Kwam daar nog bij dat de duivel als dertiende kwam deelnemen aan het feest. Vandaar de uitdrukking ‘duivelsdozijn’.

Uiteraard, het kan niet anders, is er ook nogal wat contestatie geweest. Zo was er een Amerikaanse legergeneraal die, puur om aan te tonen dat vrijdag de 13de géén ongeluk bracht, in de jaren 1880-1895 elke dertiende van de maand een diner van dertien gangen aan dertien vrienden bleef aanbieden. De naam van deze vriendengroep: 'The Thirteen Club' (of wat dacht je?).

Soms lijkt het bijgeloof rond vrijdag de dertiende uit te komen. Op vrijdag 13 april 1970 verongelukte de Apollo 13, die twee dagen eerder om 13:13 uur gelanceerd was, ei zo na. De bijna catastrofale en door tegenslagen geteisterde missie was begonnen op platform 39 en het was de dertiende mis-sie vanaf dat platform. En 3×13 is 39...

Nog meer voer voor bijgelovigen: de wereldwijde vrees voor het getal 13 heeft er onder meer toe geleid dat veel vliegtuigen

geen rij 13 hebben. Er zijn echter ook landen, zoals Brazilië en Italië, waar 17 een ongeluksgetal is. Veel toestellen van de Italiaanse luchtvaartmaatschappij Alitalia (nu Ita Airways) hebben hierdoor geen 13de of 17de rij.

Maar laten we dit alles maar met een serieuze korrel zout nemen. Trouwens, hij of zij die op vrijdag 13 oktober 2023 de pot van Euro Millions op zak mocht steken, zal m.i. voor de rest van zijn/haar leven geen last meer hebben van paraskevidekatriafobie, evenmin als de mensen die zich tijdig hebben kunnen inschrijven voor de Dode Dichter Dag (een prachtig initiatief van de Roosdaalse cultuurraad, i.s.m. met Erfgoed Rausa) die plaats vindt op (jawel) vrijdag 13 februari. Alleen zij die te laat waren om hun zitje te reserveren hebben echt ongeluk...

Willy De Smedt

Dode Dichter Dag

Erfgoed Rausa werkt ook mee aan de **Dode Dichter Dag**, een feest van herkenning en verrassing! Alle dichters, ook de dode, doen erg hun best om nooit helemaal te sterven. Verrijzen voor jullie op **vrijdag 13 februari om 20 uur in GC Het Koetshuis**: Paul van Ostaijen en Jan van Nijlen, Hubert van Herreweghen en Bert Decorte, Marcel van Nieuwenborgh en Erik Heyman, Guido Gezelle, Ben Cami, Herman Gorter en nog tal van andere literaire meesters. Niet te missen! De gedichten worden voorgelezen door Anne van Herreweghen, Marleen Van den Houte, Lilou De Puydt, Milan Penne en Ivo van Strijtem. Tussendoor brengt de jonge virtuoos Kyle Desantoine heerlijke muzikale intermezzo's op klassieke harp. Schrijf je in via cultuurraad@roosdaal.be of telefonisch (kantooruren) 054 89 13 51. **Er zijn slechts 70 plaatsen beschikbaar, dus aarzel niet!**

DODE DICHTER DAG

Poezieweek 2026

De Gaasbeekse vertellingen van Sarah De Grauwe

Heeft men jou die vraag ook al gesteld: wat is je absolute favoriete plek? Ik moet dan altijd het antwoord schuldig blijven. Er zijn immers zoveel plaatsen waar ik heel graag vertoef en daar dan één uitkiezen, betekent dat je onrecht doet aan al die andere. Wat ik wel met zekerheid kan zeggen, is dat op mijn lijstje van uitgesproken koesterplekken het Kasteel van Gaasbeek helemaal bovenaan staat. Ik ben overigens niet de enige die gefascineerd is door het romantische bouwwerk dat ligt te pronken in de golven van het Pajotse landschap, omgeven door een zee van bomen, dreven en vijvers. Ook de Gentse schrijfster Sarah De Grauwe beschouwt Gaasbeek een beetje als haar habitat. Hoe vaak ze het kasteel bezocht en nieuwsgierig door de kamers en gangen dwaalde, is niet te tellen. In schilderijen, foto's en documenten maakte ze kennis met altijd nieuwe merkwaardige personages. Het kon niet anders dan dat die indrukken ooit in een boek zouden verzameld worden. In het voorjaar van 2025 was het zover: bij Uitgeverij Pelckmans verscheen 'Gaasbeekse vertellingen' een heerlijke bundel kortverhalen.

Erfgoed Rausa was er als de kippen bij om de auteur te strikken voor een geanimeerde boekvoorstelling.

Jawel, op donderdag 19 maart staat Sarah De Grauwe op de planken van GC Het Koetshuis om ons te begeleiden in een verrassende wandeling door acht eeuwen Gaasbeekse geschiedenis. Tijdens een aangename babbel in de Gentse bibliotheek konden we heel wat boeiende zaken optekenen over het leven en werk van deze charmante schrijfster. We doen een poging om dit gesprek in enkele bladzijden samen te vatten.

"Ik ben geboren in Gent, maar omdat mijn ouders niet altijd in de mogelijkheid waren om voor me te zorgen, ben ik deels opgegroeid bij mijn grootouders in Sint-Amandsberg. Er waren dus wel wat problemen, maar toch had ik het wel naar mijn zin bij mijn oma en opa. Mijn grootvader was reporter van Het Volk, hij stierf toen ik elf jaar was. Mijn grootmoeder maakte de schrijver in mij wakker. Zij schreef ludieke verslagen en speelde amateurtoneel. Zij nam me ook mee naar tentoonstellingen en leerde mij aandacht hebben voor de plaatselijke geschiedenis.

Ik ging heel graag naar school, ik hield ook van lezen, dat was mijn verdwijnwereld: die boeken, die onderwerpen, de middeleeuwen, de geschiedenis, dat was mijn wereld.

Ik had een heel grote verbeeldingskracht en schreef als kind reeds historische verhalen en sprookjes die ik dan met plaatselijke geschiedenis vermengde. Ik droomde ervan om historicus of archivaris te worden, maar door de familiale problemen en gebrek aan financiële middelen moest ik mijn studies staken. Op eigen houtje heb ik uiteindelijk toch nog een bachelor kunnen behalen in de socio-culturele agogiek. Met dat diploma op zak kon ik aan de slag in het Industriemuseum.

Hoewel ik altijd met één been in het socio-cultureel werk bleef staan, was ik intussen toch heel actief beginnen schrijven als 'zelfstandig copywriter'. Ik kreeg opdrachten uit de commerciële sector, maar af en toe werd ik ook betrokken bij boekprojecten. Ik was tegelijk begonnen met een blog en had mijn eerste verhalenbundel klaar: 'Verhalen uit het Crayenest (een verwijzing naar oma Maria Craye), in feite memoires van het leven bij mijn grootmoeder. Op die manier ben ik dan ontdekt geweest door uitgeverij Vrijdag, een kleine maar kwaliteitsvolle uitgeverij. Ik kreeg steeds meer aanbiedingen voor boekprojecten in samenwerking met andere auteurs, zo schreef ik samen met Luc Van den Broeck 'De amazone van de Franse Revolutie' een biografie van Anne-Josèphe Théroigne de Méricourt een sterke vrouw die als één van de voorlopers van het feminisme kan beschouwd worden.

Ik heb niet echt een specifiek literaire vorming gehad, maar ik denk niet dat dit echt nodig is. Een goede portie passie is belangrijker. En talent? Ik weet het niet... Mijn moeder schreef gedichten en mijn vader was een muzikant die zijn eigen liedteksten schreef, ook oma en opa schreven allebei. Het gevoel voor taal en fantasie zou dus misschien wel iets kunnen te maken hebben met genen..."

Waar de sprankelende schrijfstijl ook mag vandaan komen, daar zal de lezer zich het hoofd niet over breken. Zeker niet bij het doornemen van 'Gaasbeekse vertellingen' de verhalenbundel die de aanleiding was voor ons gesprek. Toen we peilden naar de redenen waarom een jonge Gentse auteur zich zo heeft verdiept in een oude Brabantse burcht, bleek dat Sarah al heel lang een bijzondere band heeft met Gaasbeek.

© Selina De Maeyer

Het dorp in het Pajottenland was voor haar een uitvalsbasis om te ontsnappen aan de drukte van de stad. In het weekend sprong ze in haar autootje en zette zich vijftig kilometer verder met haar picknickmand neer aan de Gaasbeekse vijver of trok voor de zoveelste maal op excursie in het kasteel. Daar kwam ze in de ban van de bewogen geschiedenis van het slot en de kleurrijke figuren die het bewoonden. Het idee om al die verhalen te bundelen, begon toen echt te groeien. Aanvankelijk dacht ze eraan om een historische roman te schrijven over het leven van Marie Arconati Visconti.

Foto © Kasteel Gaasbeek (ingekleurd met AI)

Martine Poulain, een schrijfster uit Parijs, was haar echter al voor geweest. Sarah klopte aan bij Isabel Lowyck (directeur van Kasteel Gaasbeek) met de vraag om een boek te schrijven over de markiezin. Aangezien er echter recent al een boek werd geschreven door Martine Poulain, stelde Isabel voor om iets te doen met alle kasteelbewoners en de achthonderd jaar kasteelgeschiedenis.

"Oei, achthonderd jaar dacht ik, begin daar maar eens aan. Maar ik had eigenlijk wel zin om er mijn tanden in te zetten. Ik was al vele jaren bezig met Gaasbeek, en er was al van alles aan het gisten in mijn onderbewustzijn. Ik had zeer veel zaken opgezocht, gewoon voor het plezier omdat ik het kasteel zo goed had leren kennen en geboeid was door die geschiedenis.

Op het moment dat ik dan echt aan het schrijven ging, was het kasteel in restauratie en was het ook niet eenvoudig om hier dingen te vinden. Eigenaardig genoeg heb ik het meeste informatie in Gent gevonden! Zo trof ik bijvoorbeeld de brieven van Paul Arconati aan in de Boekentoren, het juridisch verslag over die buitenechtelijke dochter, heb ik hier in Gent gevonden in een kartonnen doos onder een dikke laag stof.

Maar wanneer je dan 'oog in oog' komt te staan met dat handschrift, dan voel je gewoon de ziel die daarin zit. Dat motiveerde mij enorm om ermee door te gaan. Toch heb ik soms gedacht: waar ben ik in 's hemelsnaam mee bezig?

Met die vertalingen of met een verhaal dat je begonnen bent en het loopt ergens vast. Toch bleef ik al die archieven langs gaan om het onderste uit de kan te halen, op zoek naar kleine puzzelstukjes om het geheel te kunnen reconstrueren."

Het resultaat van al die noeste arbeid heeft Sarah De Grauwe gebundeld in een dertigtal korte verhalen, 'miniatuurschilderijen' of stuk voor stuk meesterlijk geboetseerde portretten zou je het kunnen noemen. Zoals de fauvistische meester Rik Wouters met enkele rake kleurtoetsen een schilderij tot leven kon wekken, zo schetst Sarah met precies het passende woord haar personages.

Vóór ze een verhaal begint, wijdt ze de lezer in over het hoe en waarom ze een bepaalde figuur heeft gekozen en waar ze de informatie heeft vergaard. In haar historisch onderzoek gaat ze heel ver.

Zo pluist zij uit welke kleding haar personages zouden gedragen hebben en uit welke stoffen ze waren gemaakt. Haar beschrijvingen zijn zeer zintuiglijk zodat de lezer zich kan voorstellen hoe het moet geklonken hebben, welke geur er hing. Met deze benadering laveert ze langs de grens tussen non-fictie en fictie. Het grootste deel van wat je leest is gebaseerd op beschrijvingen en overleveringen, het zou dus best allemaal precies zo kunnen geweest zijn. Sarah zelf zegt hierover: *"Als je mij vraagt wat is nu de verhouding, dan zou ik zeggen 70% non-fictie en 30% fictie, maar fictie die grenst aan grote waarschijnlijkheid."*

Wat Gaasbeekse vertellingen voor ons, Pajotten, nog boeiender maakt, is dat wij het ons allemaal letterlijk kunnen voorstellen. Het helpt dus zeker om het boek te begrijpen als je Gaasbeek al bezocht hebt. Maar het hoeft niet per se. Het zou ons niet verbazen dat mensen die het kasteel en zijn park nog niet kennen, na het lezen van deze publicatie met grote goesting naar hier komen afgezakt. Je kan immers bij wijze van spreken met het boek in de hand alle tafelen mee beleven, je ziet dan kapitein Mercer echt op zijn paard langs de dreef het domein binnenrijden, Paul Arconati met zijn

snuifdoos naast de haard zitten, en je kan de geuren uit de keuken opsnuiven waar de merkwaardige kokkin doende is.

Op 19 maart zal Sarah De Grauwe het publiek in het Koetshuis ongetwijfeld in de ban houden. Verwacht je aan verrassende verhalen van machtswellust, verraad, onvoorwaardelijke trouw, spilzucht, liefde en overspel, aan origineel beeldmateriaal en aan onverwachte kennismakingen met beroemde figuren. Voeg daar nog de spontane en meeslepende verteltrant aan toe waarmee deze charmante dame ons zal op sleeptouw nemen, dan weet je dat je niet langer mag talmen om vandaag nog je zitje te reserveren.

Afbeeldingen bij dit artikel:

Blz. 8: Zicht op het Kasteel van Gaasbeek, Jean-Baptiste De Roy (±1805), collectie Kasteel van Gaasbeek

Blz. 9 boven: © Selina De Maeyer, onder: Markiezin Marie Arconati, collectie Kasteel van Gaasbeek (AI-ingekeurd)

Blz. 10: De laatste hulde aan de graven van Egmond en Hoorn, foto van Olaf Erwin, collectie Kasteel van Gaasbeek

Blz. 11: © Boektopia door Walter Vandeput

Walter Evenepoel

**Donderdag 19 maart 2026, 20 uur,
toegang € 6
reserveren via: info@koetshuisroosdaal.be
of 054 89 49 00**

**Gegevens over het boek:
Gaasbeekse vertellingen, Sarah De Grauwe,
Uitgeverij Pelckmans,
ISBN 978-94-6434-274-1.**

Een Lansier uit Kattem

Kort na de Belgische opstand van **1830** werd het **1ste Regiment Lansiers** opgericht, een eenheid voornamelijk belast met verkenningsoopdrachten en zeer herkenbaar aan de typische helmen met vierkant uitstulpsel en veren, grote lansen en fraaie uniformen. De standplaats van het 1ste Regiment Lansiers was Namen.

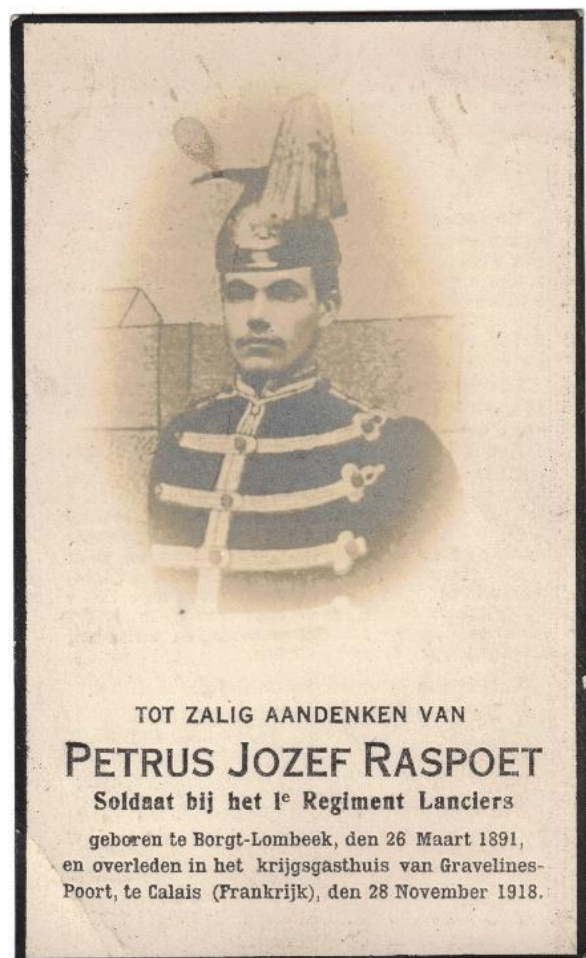

De officieren, betrokken bij de oprichting van het regiment, waren landgenoten die gediend hadden in het Hollands leger onder het Verenigd Koninkrijk (1815-1830). Sommigen hadden zelfs nog als dragonder deelgenomen aan de grote veldslag van 1815 in Braine l'Alleud. Omdat Wellington die plaatsnaam niet over zijn Engelse lippen kreeg is deze slachtpartij de geschiedenis ingegaan als de Slag bij Waterloo, naar de aanpalende gemeente waar het treffen deels plaatsvond.

In **1914** werd Namen door de Duitsers belegerd en beschoten met zware artillerie. Auteur Ernest Claes uit de *Compagnie Universitaire* raakte er ernstig gewond, werd krijgsgevangen genomen en naar Erfurt afgevoerd. Hij schreef later hierover het boek "*Namen 1914*". Zijn wederwaardigheden tijdens de Eerste Wereldoorlog inspireerden hem ook tot "*De moeder en de drie soldaten*" en "*Bei uns in Deutschland*". Later volgde nog "*De vulgaire geschiedenis van Charelke Dop*", in 1985 verfilmd met Jef Burm (1923-2011) in de hoofdrol. Dit terzijde gelaten, het 1ste Regiment Lansiers dekte in 1914 de aftocht van het leger om uiteindelijk, na een tweede confrontatie met de Duitsers in Boneffe, achter de IJzer te belanden.

Van verkenningsoopdrachten te paard was in een stellingenoorlog geen sprake meer en de nadruk werd verschoven naar andere bewakingsoopdrachten. Van het 1ste Regiment Lansiers sneuvelden 106 soldaten. In totaal telde de krijgsmacht vijf dergelijke lansiersregimenten. Aan het IJzerfront liep het ook voor lansier **Jozef Raspoet** slecht af.

Zijn wieg had in **Borchtlombeek** gestaan, meer bepaald in de Reusestraat te **Kattem**. Die buurt was al generaties de bakermat van de familie Raspoet. Zijn betovergrootvader in rechte lijn woonde er reeds in de 18de eeuw aan de *Vieze Grille*. In zijn dossier staat dat Raspoet overleed aan een longaandoening. Mogelijk was dit de Spaanse griep (overgebracht door de Amerikanen) die dat jaar lelijk huis hield in de rangen. Feit is dat hij een paar dagen na de wapenstilstand de geest gaf in het militair hospitaal **Le Petit Courgain** in het Noord-Franse **Calais**, ook gekend als "**la Porte de Gravelines**".

TOT ZALIG AANDENKEN VAN
PETRUS JOZEF RASPOET
Soldaat bij het 1^e Regiment Lanciers
geboren te Borgt-Lombeek, den 26 Maart 1891,
en overleden in het krijgsgasthuis van Gravelines-
Poort, te Calais (Frankrijk), den 28 November 1918.

Om af te sluiten een overzicht van het aantal gesneuvelde militairen uit elk van de deelgemeenten, **39** in totaal.

	WO I	WO II
Borchtlombeek	6	1
OLV Lombeek	6	-
Pamel	16	3
Strijtem	6	1

In dit cijfer zijn de burgerslachtoffers, de overleden politieke gevangenen en omgekomen gedeporteerden niet meegerekend. Om de totale omvang van de gruwel te becijferen zouden hier ook de doden moeten bijgeteld worden onder Oostfronters, vermoorde collaborateurs en arbeiders in vrijwillige dienst, omgekomen bij de geallieerde bombardementen op Duitse fabrieken.

(wordt vervolgd)

François De Neef

In het jaar des Heren toen men schreef MMXXV, omtrent Allerheiligen

Hierboven de fraaie helm van het 1ste Regiment Lanciers waartoe ook Raspoet behoorde.

Een kostbaar cadeau

SKA - SKEI (schouw)

- ska: aardig, eigenaardig
- skei: schuw, blode..
- hij is een beetje ska (schuw), skeiweg
- 't es ne skeien
- 't es ne skaën, hij doe nogal ska
- een ska fak, ska manieren
- ska trieken,

Het belang van Gerard Van Herreweghen (1914-2009) voor het erfgoed van onze streek is niet te overschatten. Ook zijn zoon Rik heeft met zijn indrukwekkende publicatie 'Toponymie van Pamel' (Rausa, 2023) zijn steentje al bijgedragen. Bovendien mochten wij van hem onlangs een kistje in ontvangst nemen waarin honderden fiches zitten waarin vader Gerard merkwaardige Pamelse woorden noteerde. Wij geven dit kostbaar cadeau een ereplaats in onze erfgoedkelder. Taalliefhebbers en aspirant filologen mogen er naar hartenlust komen in snuisteren. Wie graag weet wat de volgende woorden betekenen, moet maar eens komen kijken: achterwoures, bewa, broeljte, gabbe, gazje, kadik, kamant, piljter'n, pross'n, skedderavedder, ska, skalodder'n, skamateer'n, voeës, wallebak, zjiezemien'n, zjodder en nog véééél meer...

Klap van hier: Ee maan

Zoals elke week gaat Suzanne van Krasjkes op familiebezoek bij haar schoonzus Lesta. Het is een bezoek aan de naaste familie zoals er dertien in een dozijn zijn, ware het niet dat Lesta een rasechte inwoner is van de stad Berrevoesj: Liedekerke, of daar waar "mijn pré, mèn'n neesdoek en mè mes" de leuze op het plaatselijk wapenschild is.

Lesta:

Mo zie wie da dau es! Sezan van noenkel Fill! En tein nog per velo! Ge zètj toch ni verloren gereeën? Ier vendj een kat ér joeger'n nie weer mee al dè kèsjkes. Of zè je maskien al 'n ouèzeren weg gekommen? Kom binnen, maan! Ie moe je nie werken! Oe est me ouèl'n?

Suzanne:

Ik zeg tegen onzen Jef: 'k zal mé mènne velau ba Lesta gaun. A zoeë e skoeën weer vandaug.

Lesta:

Jaut éé maan! Mor in Likert skantj altouèd de zonne zèlle, oeëk as't reigert of snieët.

Suzanne:

Likert es altouèd iet spesjaul geweest en zal da bleiven zeker...?

Lesta:

Es aë maan d'er nie bouè?

Suzanne:

Och douèn'n zitj in zèn'n of.

Lesta:

Es'n al bezig in zèn'n of? A zoeë vrig in 'n ooëtkommer'n al! Douèn'n es 't er oeëk altouèd rap bouè zèlle! É kan oeëk nie stille zitt'n ee maan. Mor ik gon zeggen maan: è eit in zèn'n of de skoensjte blommen van ier'n in 't rond

Suzanne:

Dat es zjist, da meegde zeggen. Ik zeg em altouèd dat'n mé zèn bloemen op de mèt moet gon staun.

Lesta: Op de plésj van Likert?

Suzanne: 't Kan mè ni skill'n, mo azzek èm laut doen, zoën bloemen zetten tot in ons bërre.

Lesta:

Mo 't zèn toch skoeën blommen ee maan? Onze Fong douèn'n zitj altouèd in ons staaleden te planten en te verplanten en è eit oeëk skoeën blommen, mo ni gelèk de douè van èllen Jef.

Wa dat'n wel goe kan kweken, da zèn blom-kieël'n. Jong, vouèf poses van ieën kieël steken der in den diepvriezer!

En ik moen oeëk zeggen: potat'n gelèk da mouène Fong kan kweken, douè venjde oeëk niveranst nie zèlle! Douè moe je mee a twieë an'n vast aven wiljde ze kinne skell'n. Ik kan bètouèd zelf mè potatten-mesken nie vast aven, a zoeë dik.

Da zal douène grond van Likert zen zeker?

Suzanne:

Allè tein ouèn een goeie opbringst?

Lesta:

't Zal wel zouèn! Och maan, veftien brewetten vol! Wa da wouèl'n mee al dè potat'n gon doen? Da'k et nie weet!

Suzanne:

Och we zèn best dammen elen laut'n doen zeker... Ondertisken doen ze gieën kwaud.

Lesta:

Jaut maan. Allei, swouèles dat ons vent'n in den of zitt'n, za'k een zjat kaffe mauken. Veer a mag do zeker gieëne pee op?

Suzanne:

Da wètje toch: gieënen bitter'n op mènne kaffee.

Da's veel te straf, da leit op mèn maugd en moennek 's nachts veel te nouèg roenken. En tein is mènne Jef oeëk weer lastig. "Gouè mee aë straffe kaffee altouèd!" Mo as'n ouè leit te roenken in de zetel as'n tooës komt mee e stik in zèn voet'n van mee zèn dooëven te speel'n, tein wetj'n van niks zè!

Lesta: En oe beter da ze gevlogen emmen, oe zatter zeker? Och, ne maan blouèft ne maan, ee maan...

Suzanne:
tegen wie zegd'et...

Lesta:
Ik em zelf pattékes gebakken! 't Tèsdaugs es den bakker altouèd gesloot'n. Mor ik em zelf gebakken! Vèllekes en sjoekes, ge moetj ze ne kieë prieve. 't Es echt men'n tand. 't Es e resept van ons gebiervra ér moeder. Da mensj es oeëk al ieënegste jauren kommen te gaun, mor eer resept ver vèllekes en sjoekes blouèft nog altouèd goed. Ge zètj toch nie gepresseerd? Ge kintj toch nog e wa blouèven?

Suzanne:
'k Ben korjees oe goe da ze zèn...

Door het raam ziet Lesta een menigte volk.

Lesta:
Mo allei mè kindj, ziet da ne kieë af! A zoeë een begangkenis ie op straut, 't es nog nouèger as mé kermes Depperstraut. Och, ja 't es zjist: Tier Galosj vanop d' Aatmèt, douèn'n es oeëk doeëd maan. E werd vandaag begraven. Das do mee dat er zoeë veel volk op de baun es.

Suzanne:
È eit oeëk een ska leiven g' ad newau...?

Lesta:
Tier kost werken gelèk e pjeid mo drinken gelèk as een koei. As ze douènen gon kremer'n zal'n liggen kisselen in 't vie gelèk dat al da bie in zènnen booëk ont 't zojjen es. En zèn vra mee er franke toot, douè moest altouèd de groeëte maan ooëtangen. Mo er an'n stoenten wel 't binnenste booët'n as 't er moest gewerkt wer'n.

Suzanne:
Van de doeë gieë kwaud, Lesta... Wa da ge gouè van een ander zegt, zeit een ander oeëk van aa...

Lesta:
Ik oeër mènne moeër zojjen. 'k Zal de kaffe gon deegiet'n en zjat'n op taufel zet'n. Onzen Fong aaft dè bezzelink bouè vé tiskén zèn potatt'n te stroeën. Tegen 't gebisj.

Suzanne:
A, van dau dè dikke patat'n... Vé mouè moe je devee a skoeën servies ni boven aulen zè. Een gewoeën zjat is al goe genoeg. 't Mag nog een oeër af zijn of e stik ooët, ge gesmukt da toch nie.

Lesta:
Da's zjist maan, en of da dou een talloeëren onder staut of nie, da smukt oeëk allemau 't zelfde. Al dè zjestestrecken aul'n niks ooët. Mo, ik gon a wel e fringketteken geven opda ge ni zotj smosjter'n op a skoeën klieëken.

Suzanne:
Ik em da gekocht op de mèt. Vendjet skoeën?

Lesta:
Jauk zèlle maan! Van op de mèt van Likert?

Suzanne:
Wa paasde...? Va wau anders! Natierlèk! En nog een varijs vee onze Jef oeëk.

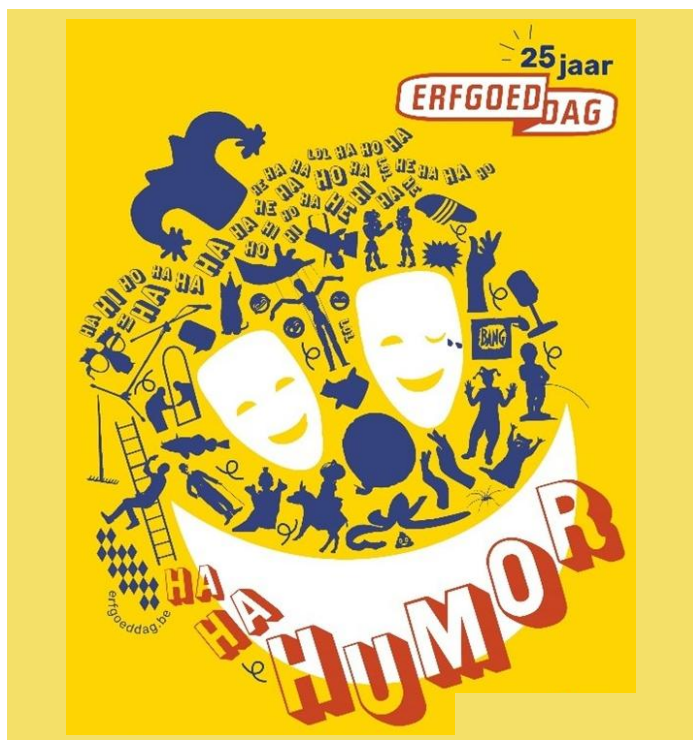
Lesta:
Sezan, ge zètj e goe mensj. A zoeë verdien'n ons kommersant'n oeëk nog iet. Pakt a nog e velleken of e sjoeken... En do bouè, ons mans zèn ier toch niet: pakt z'a mor alletwieë.

Marc Muylaert

Een éclair wordt zowel in Liedekerke als in Pamel 'e sjoeken' genoemd. Wat men in Pamel 'een glaséken' noemt (foto), heet in Liedekerke 'e vèlleken'. Belangrijk om weten wanneer je in Liedekerke nog eens een bakkerij bezoekt...

De plezantste erfgoeddag

Toen FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, het thema van de erfgoeddag 2023 bekendmaakte 'Haha humor', hebben we bij **Erfgoed Rausa** geapplaudiseerd! Naast de tragiek die de geschiedenis ons leert, hebben wij immers ook altijd oog gehad voor de grappige kant van de geschiedenis. Wij zullen ons dit jaar dan ook met volle overtuiging 'smijten', samen met de **Roosdaalse Cultuuraad**.

Om te beginnen gaan we plezante histories, hilarische gebeurtenissen, zotte stoten en komieke toestanden opsnorren om ze te bundelen in een humoristische brochure die

we dankzij de steun van de gemeente Roosdaal kunnen aanbieden op de **erfgoeddag 26 april 2026**. Wanneer mensen die dag hun gratis brochure komen ophalen, krijgen zij er een vrolijke voorstelling bovenop!

Om te verhinderen dat je niet naar de vele andere boeiende activiteiten zou kunnen gaan in de omliggende gemeenten, hebben wij onze activiteit in de voormiddag gepland. Om 10 uur word je verwelkomd in de **polyvalente zaal van GC Het Koetshuis** (Strijtem) waar je je kan opwarmen aan de tentoongestelde koddige foto's en tekeningen. Om 10:30 uur wordt de uitslag bekend gemaakt van 'De Plezantste Prent' (waarover meer op de volgende bladzijde) en om 11 uur word je vergast op '**Hilarische Histories**'.

Dat er in de rangen van Erfgoed Rausa voortreffelijke acteurs en vertellers lopen, daar zijn de Roosdaalnaars en blijgezinde erfgoedliefhebbers uit de omgeving de voorbije jaren al vaak getuige van geweest. Op de erfgoeddag gaan deze komieke komedianten aan de slag met knettergekke vertellingen, bizarre erfgoedverhalen en kluchten.

De toegang is helemaal **gratis**, maar omdat in de polyvalente zaal maar 70 zitjes zijn moet je echt **tijdig reserveren** ten laatste op 20 april. Je kan tijdens de kantooruren telefonisch terecht bij de Cultuurdienst op 054 89 13 51 of per e-mail naar cultuuraad@roosdaal.be.

Hilarische histories

Zondag 26 april 2026,

10 uur tentoonstelling
10:30 uur prijsuitreiking
11 uur zotte vertellingen

GRATISCH TOEGANG
GRATISCH BROCHURE

Polyvalente zaal GC Het
Koetshuis

Wedstrijd: de plezierigste prent

Het gebeurt niet zo gauw dat Erfgoed Rausa een **wedstrijd** uitschrijft, maar dit keer nodigen wij onze lezers uit om deel te nemen aan de zoektocht naar 'de Plezierigste Prent'! Heb je in je familiealbum een koddige foto zitten van een taterende tante, een dansende nonkel pastoor, of een grootvader die een plons doet in de Dender? Heb je een foto (liefst met een erfgoedtintje) waar je een plezierig tekstballonnetje kunt bij verzinnen? Ben jij een knappe cartoonist en kun je een leuke tekening maken met een of andere historische figuur of gebeurtenis uit de buurt, stuur dan vóór 14 april jouw inzending naar

erfgoed.rausa@gmail.com.

Misschien mag jij dan op 26 april wel je prijs komen ophalen: derde prijs boekenpakket ter waarde van € 30-, tweede prijs boekenpakket ter waarde van € 45- en de winnaar een **boekenpakket van € 75-** en eeuwige roem!

Heb je zelf niet veel inspiratie, dan kun je misschien al een grappige tekst verzinnen bij deze foto's. Stuur ons dan gewoon een bericht met: 'de Plezierigste Prent', het nummer van de foto en de tekst die jij erbij hebt verzonnen. Je mag ons ook vragen om jou meer foto's door te sturen.

Belangrijk om weten...

Zaterdag 6 juni, 19 uur BOEKVOORSTELLING

Hanne Van Asbroeck maakte een geactualiseerde bewerking van haar alom geprezen studie over de Roosdaalse dorpen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het is een verhelderend verslag van een zeer bewogen periode. Het boek bevat talrijke nog nooit eerder getoonde foto's. Het werd een kleurrijke illustratie van een grauwe tijd.

Als aanvulling op deze publicatie vertelt **Willy De Smedt** het aangrijpend verhaal van zijn vader die in het begin van de oorlog als krijgsgevangene in Duitsland terecht kwam.

Het boek van Hanne Van Asbroeck kan besteld worden (tot 31 maart '26) door € 30 over te schrijven op rek.nr. BE97 8601 1557 2549 van Erfgoed Rausa.

De opbrengst van deze publicatie gaat naar Vluchtelingenwerk Vlaanderen vzw.

Met de steun van Cultuurregio Zender

De legendarische DF-Klokjes en Geneanet ontsloten!

Erfgoed Rausa werkt naarstig aan het ontsluiten van zoveel mogelijk erfgoedbronnen. Zo kan je voortaan luie zetel ALLE nummers van het beroemde tijdschrift van Davidsfonds Roosdaal kan inkijken én je stamboom inklimmen via de Geneanetpagina van Rausa. Ga gewoon naar www.rausa.be rubriek 'links' om die schat aan Roosdaals erfgoed te ontdekken.

Ook nog op de Rausa-agenda voor 2026

Stamboombabbels: 7 februari, 7 maart, 4 april, 6 juni, 1 augustus, 5 september, 3 oktober, 7 november en 5 december.

Sessies gemeentearchief:

2 februari, 2 maart, 7 april, 1 juni, 3 augustus, 7 september, 5 oktober, 9 november en 7 december.

Lezingen:

15 oktober, Dwaalspoor door auteur Paul Putteman,
10 december, Heksenjacht door auteur Maartje Van der Laak.

Reveil: 1 november, oud Kerkhof Strijtem.

